

Jak utrzymać dyscyplinę w klasie?

Problem utrzymania dyscypliny w klasie z pewnością niejednemu nauczycielowi spędza sen z powiek. W idealnym świecie idealna lekcja mogłaby przebiegać w sposób następujący: uczniowie współpracują z nauczycielem, nauczyciel ma kontrolę nad wszystkim, co się dzieje w klasie, a proces uczenia przebiega bez zakłóceń. Jednakże w realnym świecie spotykamy się z sytuacjami lub klasami, w których ciężko nauczycielom osiągnąć atmosferę pracy.

Jak zbliżyć się do ideału?

Czynniki, które są pomocne w utrzymaniu dyscypliny w klasie, są w dużej mierze zależne od nauczyciela:

- Właściwe zarządzanie klasą - zorganizowanie pracy uczniów, wprowadzenie jasnych zasad pracy na lekcji.
- Dobór właściwych metod – uczniowie znacznie chętniej pracują mając świadomość, że uczą się właściwych i potrzebnych rzeczy we właściwy sposób.
- Stosunki interpersonalne – szacunek i życzliwość w podejściu do uczniów
- Planowanie lekcji – wyznaczenie celu, osiągnięcie go przy racjonalnym wykorzystaniu czasu
- Motywacja uczniów – (na przykład wybór interesujących zadań, czyli zadań, które są przejrzyste dla ucznia odpowiednie do poziomu znajomości języka; różnorodność form i zadań na lekcji odnoszących się do różnych stylów uczenia się - dla słuchowców, wzrokowców, kinestetyków itp. Można stosować zadania, które mają zamknięte odpowiedzi, ale także te, które mają odpowiedzi otwarte, i które pozwalają uczniom odnieść się do ich zainteresowań, stosować na lekcji zadania spersonalizowane, dostarczające szybkiej odpowiedzi zwrotnej nauczycielowi (*quick feedback*) takie jak gry językowe, zadania z luką, ankiety, dyskusje, projekty (interdyscyplinarne – bardzo angażujące wyobraźnię i talenty)), odgrywanie ról.

A oto kilka wskazówek praktycznych, które mogą być pomocne nauczycielowi w osiągnięciu klasowej dyscypliny:

- Zaczynij od stanowczej postawy – zrelaksujesz się po lekcji
- Wyjaśnij określone zasady i konsekwentnie je stosuj
- Poczekaj na ciszę zanim zaczniesz mówić, nie przekrzykuj uczniów – masz tylko jedno gardło
- Poznaj imiona uczniów i mów do uczniów po imieniu

- Zaaranżuj ustawienie stolików tak, by było ono ci pomocne w prowadzeniu lekcji
- Przygotuj się do lekcji, zaplanuj ją i podziel ją na przejrzyste części. Przygotuj płynne przejście między fazami lekcji. Zastanów się przed lekcją jakie mogą wystąpić problemy, np.. co może się okazać dla uczniów za trudne lub za łatwe. Bądź gotów do całkowitej zmiany planu lekcji, jeśli uczniowie nie biorą się do pracy lub wystąpił jakiś inny problem
- Wybierz to, co jest istotne i adekwatne do celu, który chcesz osiągnąć i do potrzeb uczniów. Jeśli nie jest to jasne dla uczniów - porozmawiaj o tym z nimi
- Dostosuj tempo pracy do wieku uczniów, ich możliwości językowych, wiedzy ogólnej, tła kulturowego, różnych stylów uczenia się
- Zaplanuj najważniejsze zadania, będące największym wyzwaniem, na początek lekcji. Nie odkładaj podania pracy domowej i ważnych ogłoszeń na koniec lekcji
- Ćwiczenia ciche zaplanuj przed ćwiczeniami bardziej głośniejszymi – ciężko jest uciszyć głośną klasę
- Jeśli planujesz pracę grupową - zaplanuj układ stolików. Zbierz całość klasy na początku i na końcu lekcji
- Przygotuj więcej ćwiczeń niż potrzebujesz. Jeśli któreś okaże się mało zajmujące dla uczniów zrezygnuj z niego. Wiedz zawczasu, które ćwiczenie może być pominięte, skrócone lub zastąpione innym
- Miej przygotowany swój własny zestaw krótkich ćwiczeń, zabaw, zagadek i gier, które nie wymagają wcześniejszego przygotowania (kilka przykładowych ćwiczeń zamieszczonych jest na końcu artykułu). Dzięki nim możesz uspokoić uczniów, rozbudzić „uśpionych” i znudzonych. Warto mieć też coś dla tych, którzy kończą ćwiczenia wcześniej, aby powstrzymać ich od rozmów.
- Uporządkuj swoje materiały, sprawdź gniazdka elektryczne, upewnij się, że tablica jest czysta nawet, gdy jej nie będziesz używać (nie rozpraszamy niepotrzebnie uwagi uczniów), przewietrz salę.
- Na lekcjach z użyciem środków audio-wizualnych nie odtwarzaj zbyt długich fragmentów z płyty CD lub DVD, ale też nie przerywaj za często i za szybko. W pierwszym przypadku uczniowie zaczną się nudzić. W drugim – zdekoncentrują się i zaczną się wiercić i rozmawiać
- Powinieneś widzieć wszystkich uczniów i wszyscy uczniowie powinni widzieć ciebie i to co jest zapisane na tablicy (odpowiednie ustawienie stolików), słyszeć nagranie i mieć te materiały, z których będą korzystać. Upewnij się, że mają długopisy, ołówki, kartki itp.
- Nie siedź w jednym miejscu

- Miej poczucie humoru i używaj go - łagodzi napięte sytuacje, jednoczy klasę, rozwija kreatywność, wzmacnia motywację, wprowadza orzeźwiającą zmianę od szkolnej rutyny
- Instrukcje wydawaj przed rozdaniem materiałów i ewentualnym podziałem na grupy. Inaczej uczniowie będą zainteresowani nowymi materiałami a nie tym, co mówi nauczyciel. Dłuższe instrukcje zapisz na tablicy. Sprawdź czy uczniowie zrozumieli polecenie. Nie nadużywaj języka polskiego na lekcjach języków obcych – już w fazie wydawania polecenia w języku obcym uczniowie muszą się skoncentrować, jeśli chcą poprawnie zrobić zadanie.
- Wybieraj tematy i zadania , które uaktywniają uczniów
- Daj uczniom czas na zrobienie zadań. Wyznacz, ile go mają na określone zadania
- Pytaj przypadkowo, nie po kolei z listy, używaj imion uczniów.
- Stosuj różnorodne techniki, w których centrum raz będzie nauczyciel, a raz uczeń, pracę indywidualną i grupową, ćwiczenia ciche i głośne.
- Unikaj konfrontacji i zbędnych dyskusji, problem rozwiązuj j szybko i na początku, zanim narosnie. Zapobiegaj eskalacji problemu. Nie odbieraj problemu osobiście, zachowaj zimną krew, nie podnoś głosu. Groźby stosuj wtedy, jeśli jesteś w stanie je spełnić – niekonsekwencja i mówienie bez pokrycia w czynach to najlepsza droga do anarchii i utraty autorytetu.
- Jeśli problem już wybuchł – bądź elastyczny - stanowczy , asertywny, wydawaj głośne, krótkie polecenia lub pójdz na kompromis jeśli to konieczne
- Bądź doradcą i sprzymierzeńcem – przecież macie ten sam cel
- Nie traktuj uczniów protekcjonalnie

Jeśli borykacie się państwo z problemem utrzymania dyscypliny w klasie warto, moim zdaniem, podjąć wysiłek, by zmienić pewne techniki swojej pracy. Korzyści są obustronne. Pozytywne zmiany pozwolą nauczycielowi na większą pewność siebie, poczucie zaradności i umiejętności współpracy. Uczniom zapewnią możliwość skutecznej nauki. Osiągnięta w ten sposób większa efektywność pracy jest czynnikiem motywującym obie strony oraz źródłem satysfakcji dla uczniów i dla nauczyciela.

Sposoby uatrakcyjniania lekcji. Krótkie gry i zabawy językowe.

1. Każdy uczeń liczy po kolei. Co piąta osoba mówi „BUZZ” zamiast powiedzenia właściwej cyfry lub liczby. Uczniowie zamieniają się miejscami i liczymy od początku. Zabawa krótka i śmieszna dobra dla początkujących. Nie wymaga przygotowania. Czas: 5-10 min.
2. Uczniowie stają w kółku. Każdy mówi, co potrafi robić. Uczniowie starają się zapamiętać, co mówią ich koledzy. Kiedy ostatni uczeń kończy, pierwszy stara się powtórzyć co jego koledzy potrafią robić itd. Ćwiczenie dobre do utrwalania gramatyki, szczególnie zdań twierdzących i przeczących. Dobre dla każdego poziomu. Czas 10-15 min. Problemy z niektórymi głośnymi lub nieśmiałyymi uczniami.
3. Uczniowie piszą na kartkach papieru jedną nazwę w zależności do działu np. nazwę zwierzęcia, zawód, liczbę, sport, jedzenie, cechy charakteru, członkowie rodziny, czasownik nieregularny, sprzęty domowe itp. Nauczyciel mówi różne nazwy. Wstają ci uczniowie, którzy zapisali takie samo słowo, jak powiedział nauczyciel. Są to dobre ćwiczenia sprawdzające pisownie jak i na powtarzanie leksyki, dostosowane do każdego poziomu ucznia, bez lub z krótkim przygotowaniem.
4. Nauczyciel mówi opis potwora. Jakie ma nogi ręce, głowę, uszy, ubranie itd. Uczniowie rysują wszystkie szczegóły wyglądu potwora, które słyszą. Ćwiczenie dobre dla niższych poziomów. Wymaga drobnego przygotowania: większe kartki papieru, kredki. Można zrobić wystawę prac.
5. Nauczyciel dzieli uczniów na dwie grupy i pisze na tablicy jedno słowo. Zadaniem jednej grupy jest dopisywanie słów przed tym słowem, drugiej po tym słowie, tak aby powstało poprawne zdanie. Dobre dla wyższych poziomów (jedno długie zdanie). Dla niższych grup można budować kilka krótkich zdań. Liczenie punktów. Wprowadza rywalizację.
6. „Burza mózgów” – przypomnienie słownictwa np. z poprzedniej lekcji, na końcu lekcji z tej samej lekcji. Każdy uczeń mówi jakie słowo lub wyrażenie pamięta.
7. Dwadzieścia pytań np. jaką pracę wykonuję? Co mam na myśli (obiekt w klasie, w domu). Jeden uczeń wymyśla i zapisuje, inni metodą dwudziestu pytań próbują zgadnąć.
8. Nauczyciel przynosi do klasy pudełko. Uczniowie zgadują, co w nim jest. Warianty: można coś schować do kieszeni lub w szufladzie biurka.
9. Prawda czy fałsz - nauczyciel mówi zdanie na podstawie przerobionego tekstu lub działu. Uczniowie odpowiadają.